

ΔΡΟΜΟΙ (ΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ

Σωτήρης Σαράκης

«...Είναι φανερό πως κι οι δυο ποιητές μας γύρεψαν από τη Σαντορίνη τα σύμβολα της ποιητικής τους. Ο Σεφέρης βρήκε στη Σαντορίνη ένα έτοιμο σύμβολο των απαισιόδοξων ιδεών του για τη ζωή. Ο Ελύτης πήρε από το νησί ό,τι περισσότερο ανταποκρίνεται στην αισιόδοξη λυρική του ευαισθησία».

Αυτά έγραφε ο Αντρέας Καραντώνης αναφερόμενος στη Σαντορίνη του Γιώργου Σεφέρη και την Ωδή στη Σαντορίνη του Οδυσσέα Ελύτη¹ και, επειδή τα έγραφε το 1951, μπορούν να μείνουν έξω από μετέπειτα συζητήσεις για στερεότυπα και απλοποιήσεις². Για την εποχή που γράφτηκαν άλλο δεν κάνουν παρά να συνοψίζουν θαυμάσια το οφθαλμοφανές.

Το γεγονός, ωστόσο, ότι δυο κορυφαίοι ποιητές μας καταπιάστηκαν στα ίδια πάνω-κάτω χρόνια με ένα και το αυτό νησί, γράφοντας από ένα ποίημα, φαίνεται πως εξακολουθεί να λειτουργεί ως ερέθισμα για «παράλληλη ανάγνωση» των δυο ποιημάτων. Γι' αυτό και επιχειρώ, περνώντας κατά κάποιον τρόπο μέσα απ' το κείμενο του Καραντώνη, να εντοπίσω «παράπλευρες» διαφορές, διαφορές που αναφέρονται κατ' αρχήν στον τρόπο χειρισμού του υλικού απ' τον καθένα τους. Προσπαθώντας, εννοείται, να μην ξεχνώ ότι το νησί μπορεί να 'ναι το ίδιο, όμως η αφετηρία των δυο ποιημάτων καθώς και η έγνοια των δημιουργών τους είναι διαμετρικά αντίθετες.

- Ο Σεφέρης παραθέτει ως επιγραφή της *Γυμνοπαιδιάς* (στην οποία εντάσσεται η *Σαντορίνη* του) μικρό απόσπασμα από *Οδηγό της Ελλάδος*, όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι στον κόλπο της Θήρας «εφάνησαν και κατεβυθίσθησαν νήσοι». Ακόμη, στην τρίτη στροφή του ποιήματός του διαβάζουμε τον στίχο «κοιτάζοντας τ' αναδυόμενα νησιά». Έχουμε δηλαδή, έστω και ελάχιστη, ρητή αναφορά στο γεγονός της ανάδυσης.

Αντίθετα, ο Ελύτης δεν αναφέρεται στο βούλιαγμα, στην καταστροφή.³ Αναμενόμενο, αφού η ανάδυση προηγήθηκε της καταβύθισης και αφού ο Σεφέρης επικεντρώνεται στη δεύτερη ενώ ο Ελύτης στην πρώτη. Νομίζω, ωστόσο, ότι θα είμαστε ακριβέστεροι αν πούμε ότι ο Γιώργος Σεφέρης γράφει τη *Σαντορίνη* του το έτος 1935 μ.Χ., ενώ ο Οδυσσέας Ελύτης γράφει την *Ωδή στη Σαντορίνη* τη μέρα που το νησί έρχεται στο φως.⁴ Ο Σεφέρης, επομένως, γνωρίζει αυτά που μεσολάβησαν μεταξύ ανάδυσης και βουλιαγματος (: βίαια ιστορικά γεγονότα και φυσική φθορά, πάλι θα μνημονεύσουμε τον Καραντώνη) ενώ, αντίθετα, ο Ελύτης παραμένει «αθώος». Αισθάνεται την ανάγκη να γράψει ένα ποίημα για τη Σαντορίνη μόνο και μόνο διότι η Σαντορίνη αναδύθηκε απ' τη θάλασσα, βγήκε απ' την ανυπαρξία στο φως, διότι συνέβη